

Ekosystemy kluczowe dla środowiska i klimatu

2022-03-09

Zmiany klimatu na całym świecie mają niekorzystny wpływ na lokalne ekosystemy: pola uprawne, lasy, łąki czy torfowiska.

Potężne pożary niszczą bioróżnorodność w lasach Kalifornii i na terenach podmokłych w Argentynie i Brazylii. Zagrożone są rafy koralowe na Seszelach, a tereny rolnicze w Chinach zdewastowane przez nadużywanie nawozów chemicznych. Każdy ekosystem jest narażony na zniszczenia z trochę innych powodów, ale wszystkie formy ich degradacji mają jedną, wspólną cechę: kiedy ludzie im szkodzą, szkodzą również gospodarce, bioróżnorodności i klimatowi.

Powstałe szkody są jednak odwracalne. Przywracanie zdegradowanych ekosystemów do pierwotnego stanu jest nie tylko możliwe – ma również korzystny wpływ na gospodarkę. Wiele organizacji, reprezentujących np. przedsiębiorców z RPA, urzędników rządowych w Salwadorze czy młodzieżowych aktywistów w Stanach Zjednoczonych – połączyło siły, aby stworzyć Dekadę Odbudowy Ekosystemów ONZ, inicjatywę, która podejmie próbę zapobiegania, zatrzymywania i odwracania procesów degradacji ekosystemów na całym świecie.

Przywracanie ekosystemów jest pilne nie tylko dlatego, że są one domem dla niezliczonej ilości roślin i zwierząt, ale także dlatego że korzystanie z pełni ich możliwości to impuls dla światowej gospodarki wart około 125 bilionów dolarów rocznie. Zdrowe ekosystemy są podstawą funkcjonowania rolnictwa, rybołówstwa, leśnictwa i turystyki, które zatrudniają 1,2 miliarda ludzi. Jeden zainwestowany w przywrócenie zdegradowanych ekosystemów dolar może przynieść pomiędzy siedem a trzydzieści dolarów zwrotu.

Zdrowe ekosystemy pomagają także ograniczać postępujące zmiany klimatu, które w dużym stopniu przyczyniają się do degradacji oceanów i całych obszarów geograficznych. Gdyby środowisko naturalne było chronione i przywracane do stanu pierwotnego na dużą skalę, mogłoby zapewnić ponad jedną trzecią rocznej redukcji emisji, którą świat potrzebuje wprowadzić do 2030 r., aby utrzymać globalny wzrost temperatury poniżej 2 stopni Celsjusza. Tylko lasy magazynują 1,5 razy więcej dwutlenku węgla, niż Stany Zjednoczone emitują co roku. Mogą one pochłaniać 23% globalnej emisji CO₂ każdego roku, jeśli pozwolimy im naturalnie się regenerować.

Przywracanie naturalnych ekosystemów będzie także służyć rdzennej ludności i lokalnym społecznościom na całym świecie, gdyż wiele z nich korzysta z zasobów naturalnych. Naukowcy wyodrębnili aż 108 różnych ekosystemów. Metody ich odbudowy różnią się w zależności od typu ekosystemu i jego lokalizacji. Najbardziej rozpowszechnione jest 5 z nich. Warto je poznać i zrozumieć korzyści, wynikające z odwracania skutków ich degradacji.

Najpopularniejsze rodzaje ekosystemów do odbudowy:

1. **pola uprawne:** rolnicy są głównym ogniwem w globalnym systemie żywnościowym, przez co zaliczają się do grupy, która najdotkliwiej odczuwa degradację gleby. Stosowane w niektórych

rejonach na dużą skalę szkodliwe praktyki, jak np. wypalanie czy nadmierne stosowanie nawozów chemicznych i pestycydów pogłębia degradację terenów uprawnych. W ostatnich latach coraz bardziej popularne na świecie są agroleśnictwo i rolnictwo niskoemisyjne. Zastosowanie tych nowoczesnych metod na obszarze 150 mln ha może wygenerować 85 miliardów dolarów korzyści netto i 30-40 miliardów dolarów rocznie dodatkowego dochodu dla drobnych rolników i zapewnić żywność 200 milionom ludzi. Inwestorzy zaczynają dostrzegać tę szansę: w Ameryce Łacińskiej wpływowy inwestor 12Tree zainwestował ponad 100 mln dolarów w projekty, które chronią lasy naturalne, jednocześnie produkując wysokiej jakości kawę, kakao i tworząc przy tym kolejne miejsca pracy.

2. **lasy:** tylko w 2020 roku straciliśmy 12 milionów hektarów lasów tropikalnych. Szczególnie niepokojący jest 12% wzrost rocznych strat w bioróżnorodnych, magazynujących dwutlenek węgla, wilgotnych lasach pierwotnych. Rozwój rolnictwa i często powstające pożary doprowadziły do utraty pokrywy drzewnej, zamieniając niektóre z nich w źródła emisji dwutlenku węgla, a nie jego pochłaniacze. Ale jest też dobra wiadomość – na całym świecie powstają nowe lasy, które oprócz zbawiennego wpływu na środowisko naturalne i klimat są źródłem korzyści ekonomicznych. Jak wskazują szacunki: zainwestowanie w gospodarkę leśną Etiopii może przynieść zwrot w wysokości 1,9 miliarda dolarów. W Brazylii z kolei firma Symbiosis Investimentos odnawia zniszczony Las Atlantycki, korzystając z rodzimych drzew, jak np. *ipê-felpudo* i *pau brasil* i udowadniając, że zyski ekonomiczne i ochrona środowiska mogą iść ze sobą w parze.
3. **łąki:** ekosystemy, w których przeważają łąki i trawy obejmują od 31 do 43% powierzchni Ziemi. Są one siedliskiem niezliczonych gatunków ptaków i roślin. To bardzo niedoceniane obszary przyrodnicze, często niszczone przez zakładanie upraw lub nadmierny wypas zwierząt gospodarskich, który powoduje, że trawa przestaje rosnąć, gleba ulega zagęszczeniu, czasem prowadząc do jej pustynnienia. Na meksykańskiej pustyni Chihuahua hodowcy bydła współpracują z organizacjami pozarządowymi, aby lepiej zarządzać 100 tys. hektarów muraw. Uniemożliwienie wypasu bydła na pewnych obszarach w określonym czasie daje trawom wystarczająco dużo czasu, aby odrosnąć i zapewnia schronienie dla migrujących ptaków. Ma to również sens ekonomiczny dla hodowców – przy zdrowym ekosystemie bydło ma więcej paszy.
4. **torfowiska:** osuszenie hektara torfowisk bogatych w węgiel powoduje podobny skutek dla klimatu, jak spalenie 6 tys. galonów benzyny. W 2015 roku, kiedy 52% pożarów lasów w Indonezji miało miejsce na osuszonych torfowiskach, zmarło przedwcześnie ponad 100 tys. osób (w tym wiele z powodu ostrych infekcji dróg oddechowych). Gospodarka poniosła straty w wysokości 16 miliardów dolarów. Rosnąca presja ze strony społeczeństwa zmusiła rząd Indonezji do ponownego nawodnienia i ochrony 2,6 mln hektarów zniszczonych torfowisk w ciągu pięciu lat.
5. **oceany i wybrzeża:** w latach 1970-2000 ilość trawy morskiej, która jest niezbędna do istnienia 20% największych, światowych łowisk, zmniejszyła się o około 30%. Wraz z rozwojem wybrzeży i wzrostem zapotrzebowania na węgiel drzewny lasy namorzynowe, które pomagają zmniejszyć powodzie i erozję wybrzeży zmniejszyły się o 35%. Od lat 70. XIX wieku zniszczeniu uległa połowa pokrywy koralowej raf. Namorzyny, szczególny rodzaj ekosystemu, w którym stykają się morze i ląd, są szczególnie ważne dla rybołówstwa i ochrony społeczności przybrzeżnych przed podnoszeniem się poziomu morza. Każdy dolar zainwestowany w ich ochronę i przywracanie daje trzy dolary zysku. W delcie Casamance w Senegalii organizacje pozarządowe zmobilizowały społeczność lokalną do odtworzenia ponad 10 tys. hektarów namorzynów, co pozwoliło na połowę

**Magiczny
Kraków**

dodatkowych 18 tys. ton ryb rocznie, zwiększając bezpieczeństwo żywnościowe w tym rejonie.

Więcej na ten temat można przeczytać [tutaj](#).